

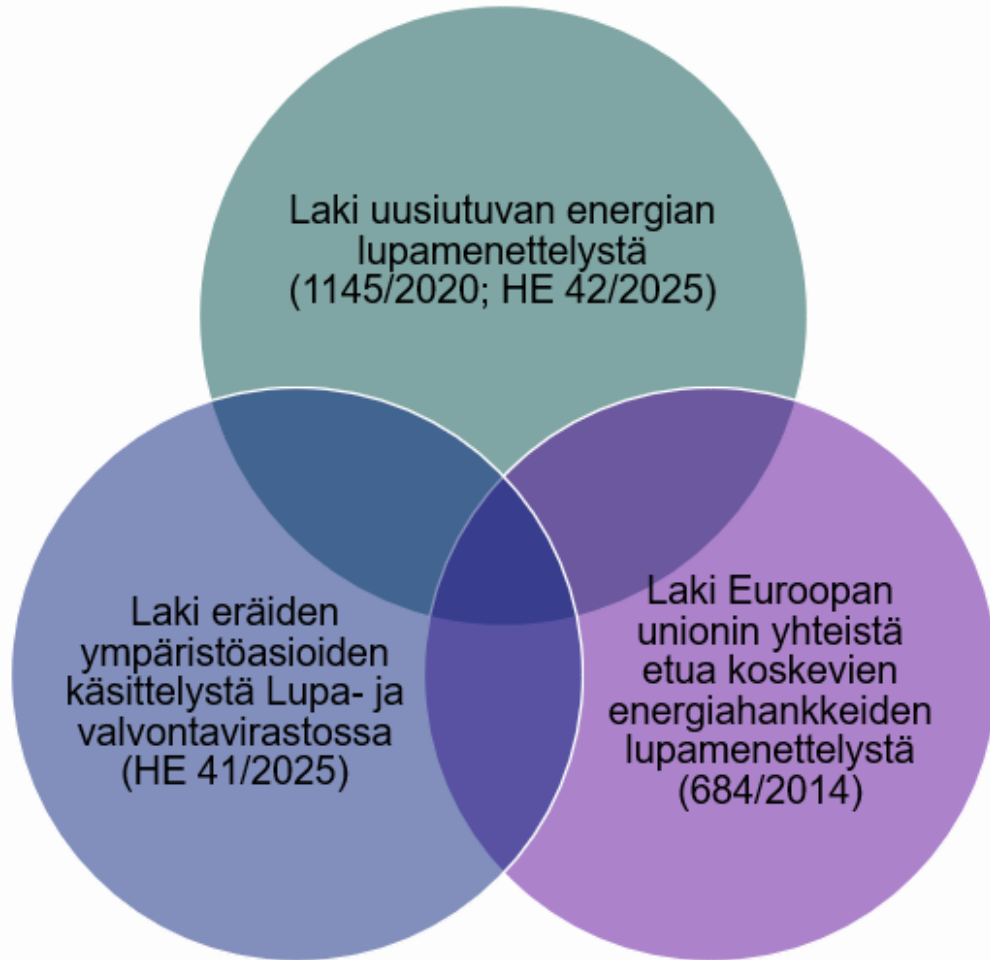
HE 42/2025

Laki uusiutuvan energian
tuotantolaitosten
lupamenettelyistä

Heidi Lettojärvi

Pyrittävä yhteen ”yhden luukun menettelylakiin”

- Jatkossakin luvitusmenettelyitä koskee kolme eri säädöstä
 - ”*Yhden luukun palvelu –laki*” ja ”*uusiutuvan energian lupalaki*”
 - tavoitteet yhtenevät; tarkoituksena sujuvoittaa hankeluvitusta
 - samantapainen sisältö; ennakkollinen ohjaus ja koordinointi lupaviranomaisten välillä
 - molemmissa mm. käsittelyaikasäännöksiä
 - koskevat osin samoja hankkeita
- *ET näkee tarpeelliseksi, että lainsäädännön jatkokehityksessä ympäristölliseen luvitukseen liittyvät menettelylait tulee koota yhteen lakiin*

Luvituksen asetettavat määräajat tervetulleet

- ET kannattaa yleisesti luvituksen sitovia määräaikoja
- Direktiivi asettaa määräajat eri menettelyistä koostuvalla kokonaisuudelle, mikä on hankekehityksen näkökulmasta oikea lähtökohta
- ***On positiivista, että määräaikojen laajuutta ja sitovuutta parannetaan*** direktiivin mukaisesti:
 - määräajat koskevat kaikkia uusiutuvan energian hankkeita (ei vain sähköä tuottavia voimalaitoksia kuten nyt)
 - luvituskokonaisuuteen katsotaan kuuluvaksi myös samalla paikalla sijaitsevat energiavarastot sekä laitoksen sähkö-, kaasu-, lämmitys- tai jäähdytysverkkoon liittymiseksi tarvittavat rakenteet
 - määräaikoihin sisällytetään myös lunastuslupamenettely sähköjohdoille ja siirtoputkille, kun kyse on YVA-velvollisesta hankkeesta
 - määräaikoihin sisällytetään myös talousvyöhykelain mukainen hyödyntämisoikeusmenettely
 - yhteyspisteviranomaiselle asetetaan velvollisuus varmistaa määräaikojen noudattaminen (nykyisin seurantavelvoite)
- ***Määräaikojen vaikuttavuutta heikentää*** se, että laskenta aloitetaan direktiivin mukaisesti lupahakemuksen täydellisyyden toteamisesta (ei virelletulosta kuten nyt)

Soveltaminen arviointimenettelyjen ja pumppuvoiman osalta

- Esityksessä **YVA-menettelyä ja Natura-arviointia** ei ole sisällytetty määräaikojen piiriin, vaikka ne nimenomaisesti lisättiin menettelyyn REDIII-direktiivissä verrattuna REDII-direktiiviin
 - ***ET pitää kyseenalaisena esityksen tulkintaa, että arvioinnit voidaan kansallisessa täytäntöönpanossa jättää määräaikojen ulkopuolelle.*** Esitystä on perusteltu sillä, että ”kansallisessa järjestelmässämme YVA- ja Natura-arvioinnit toteutetaan pääsääntöisesti ennen lupahakemuksen täydellisyyden toteamista”. ET toteaa, että EU-lainsäädännössä nämä menettelyt on lähtökohtaisesti tarkoitettu toteutettavaksi etupainotteisesti hankeluvituksessa. Ehdotettu täytäntöönpano ei näytä olevan direktiivin sanamuodon eikä tarkoituksen mukainen.
- Esityksen mukaan **pumppuvoimaa** ei katsota uusiutuvan energian tuotantolaitokseksi, vaan energiavarastoksi
 - ***ET katsoo, että pumppuvoimalla tuotettu energia tulee katsoa lain tarkoittamaksi uusutuvan energiantuotantolaitokseksi.*** Esitystä on perusteltu sillä, että ”komissio on direktiivin täytäntöönpanoon liittyvissä keskusteluissa ilmaissut pitävänsä pumppuvoimaloita uusituvan energian varastoina.” ET toteaa, että pumppuvoimatuotanto on rinnastettavissa vesivoimaan. Kun direktiivi katsoo tuotantolaitoksen yhteydessä olevat varastot/pumppuvoiman kuuluvaksi soveltamisalan, olisi erikoista jättää erillinen pumppuvoima soveltamisen ulkopuolelle.

Nopean kehittämisen alueet - nimeämisedellytykset rajoittavat

- ET näkee, että uusi ”nopean kehittämisen alueiden” menettelyn tavoite uusiutuvan energian hankkeiden luvittamisen sujuvoittamisessa on lähtökohtaisesti tervetullut
- Direktiivin edellytykset alueille on melko rajoittavat:
 - odotettavissa ei saa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia
 - etusijalle tulee asettaa keinotekoiset tai rakennetut pinnat ja ihmistoiminnan seurauksena muutetut alueet
 - suojellut ja muutoin ympäristövaikutusten kannalta herkäät alueet sekä lintujen ja merinisäkkäiden muuttoreitit tulee jättää ulkopuolelle
- Esityksessä on alueille asetettu **kansallisia lisäedellytyksiä**. Näiden mukaan alueiden ulkopuolelle on jätettävä ”*merkittävässä määrin tuottavasta metsämaasta tai ruoantuotannossa olevista pelloista koostuvat alueet*” sekä ”*ojittamattomat luonnontilaiset suot*”
 - **ET katsoo, että kansallisia lisäedellytyksiä ei tarvita.** Kun alueille tehdään SOVA ja niille määrätään aluekohtaiset lieventämistoimenpiteet tulevat ympäristövaikutukset kattavasti huomioon otetuiksi. Myös rakentamis- ja alueidenkäyttölain mukaisissa menettelyissä tarkastellaan hankkeiden sijoittumisen edellytykset.

Nopean kehittämisen alueet – menettely erittäin raskas

- Esityksen mukaan alueet nimeäisi Lupa- ja valvontavirasto **kunnan esityksestä**. ET pitää tätä perusteltuna, sillä kunta päättää joka tapauksessa maankäyttöratkaisuillaan hankkeiden sijoittumisen mahdollisuuksista.
- Esityksen mukaan alueiden nimeämiseen ja toteutettavaan hankkeeseen liittyisi Lupa- ja valvontaviraston hoitamat
 - SOVA-menettely (sisältää kaksi kuulemistä)
 - **alueen nimeämispäätös** (hallintopäätös valitusoikeuksineen)
 - alueelle toteutettavan hankkeen seulontamenettely, jota varten hankekehittäjän on toimitettava kattavat tiedot
 - **seulontamenettelyyn liittyvä päätös** (hallintopäätös laajennettuine valitusoikeuksineen; valitusoikeus myös paikallisille ympäristö- ja luonnonsuojelujärjestöille), jota ennen on varatta vaikutusalueen kunnille mahdollisuus antaa näkemyksensä
- **ET katsoo, että seulontamenettelypäätökseen liitettävä järjestöjen valitusoikeus ei ole perustelu.** Seulontamenettelyn oikeusvaikutus liittyy siihen, että voidaanko hanke vapauttaa arviointimenettelyistä. Hankkeen kaavoitus- ja lupamenettelyt mahdollistavat laajat valitusoikeudet, joten valitusoikeuksien laajentaminen näitä edeltävissä vaiheissa ei ole tarpeen.

Yleisesti esityksen vaikuttavuudesta

- **Sitovat määräajat ovat merkityksellisiä**
 - Näin siitäkkin huolimatta, että kansallisesti määräaikojen ulkopuolelle jäävät esityksen mukaan ”hankekaava”-tyyppiset kaavaratkaisut, kuten hanketta varten laadittavat osayleiskaavat. Kaavoitus on tyypillisesti ajallisesti merkittävä hankkeen kehityksessä.
 - Määräaikojen merkityksen lisäämiseksi arviointimenettelyt tulee ET:n esityksen mukaisesti edellä kuvatusti sisällyttää määräaikoihin.
- **Muutoin lainsäädännön merkitys uusiutuvan energian hankkeiden luvituksen edistämisessä on kokonaisuudessaan melko rajallinen**
 - Nopean kehityksen alueisiin liittyä SOVA-menettely sekä kaksi hallintopäätöstä (nimeämispäätös sekä päätös seulontamenettelystä).
 - Näiden lisäksi hanke edelleen tarvitsee samat lupa- ja maankäyttöratkaisut kuin muutoinkin.
 - Useiden hankkeiden osalta YVA-menettelyistä vapautuminen ei merkittävästi edesauta hankkeen toteuttamista, koska YVA voidaan tyypillisesti tehdä ajallisesti kaavoituksen yhteydessä ja sen puitteissa voidaan hoitaa myös hankkeen hyväksynnän edellyttämää vuorovaikutusta.
 - YVA-vapautus koskee lisäksi vain hanketyyppejä, joita eivät YVA-direktiivin mukaan ole aina YVA-velvollisia – toisin sanoen vapautus voi koskeva vain hankkeita, joille YVA-velvollisuus on säädetty kansallisesti.